

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. III. De Conscientia Erronea, Dubia, Practicè Certa, Probabili, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

in dentur actus in individuo indifferentes, pro qua ordine sic procedo.

Constat dari actus in individuo indifferentes ad meritum & demeritum, quales sunt actus moraliter boni merè naturales, præsertim infidelium, quod satis constat: non tamen ita dari indifferentes ad solam bonitatem aut malitiam moralem: Quia vel referuntur ad finem honestum, & boni sunt, vel non, & sic sunt otiosi, & consequenter mali, siquidem otiosum est, quod caret honestate rectitudinis, vel justæ utilitatis.

Sententia tamen, cum Scoto, Vasquez, aliisque, etiam Patribus, admittens actus indifferentes in individuo, etiam quoad bonitatem & malitiam moralem, est omnino probabilis, & ad vitandum scrupulos & multiplicationem venialium, magis videtur in praxi exponenda, ex hac consideratione: Quia constat dari saltem per accidens actus indifferentes in individuo, in his scilicet qui Sententiæ hoc affirmant se conformant: cum rationes in oppositum non evincant tantam obligationem sub præcepto toti naturæ impostam esse pro singulis actionibus etiam levissimis, ut movere deliberatè manum, pedem, vel digitum, sistendo in moderata commoditate naturæ sensitivæ, in qua non facile offenditur inordinatio ad peccatum sufficiens.

CAPUT III.

De Conscientia Erronea, Dubia, Præctice certa, Probabili &c.

DE his singulis, & de controversiis modernis quæ circa ea aguntur, tractatur in hoc Opere infra Tomo 1. Tractatu. & aliis locis sequentibus. Hic tantum pauca, & ferè speculativa adjici possunt.

Rectè definitur Conscientia dictamen rationis sive actus intellectus quo judicatur aliquid hic & nunc agendum, vel omittendum esse, vel fuisse tamquam bonum, vel malum. Differt Conscientia ab actu qui dicitur, *Synthesi*, sive moralis sapientiæ, quod hic versetur circa principia honestatis & inhonestatis in genere: Conscientia verò specialiter dicitur hoc vel illud, hic & nunc licere, aut non licere dictamine particulari.

Conscientia dividitur in veram, erroneam, laxam, pharisaicam, certam, tutam, dubiam, probabilem, & scrupulosam. Conscientia vera dicitur licere quod verè licet: erronea non licere quod licet, vel licere quod non licet. Operans contra Conscientiam erroneam peccat: 1. Quia, quod non est ex fide (seu persuasione quod liceat) peccatum est, ad Romanos 14. 2. Quia, faciens bonum putans esse malum interpretativè vult malitiam.

Numquam licitum est, etiam per divinam dispensationem, agere contra conscientiam, quamvis errantem: Quia est intrinsicè malum facere id, quod judicatur malum: sic agere pertinet ad speciem & gravitatem peccati, quod erroneè apprehenditur subesse.

Potest aliquando fundari Conscientia sua in opinione probabiliter etiam alienâ, propriæ contraria. Quia prudenter agit, qui suum judicium, fortè fallum, submittit aliorum peritorum judicio fortè veriori, in eoque fundat dictamen prudens conscientie præctice, ita Sanchez, Layman, Oviedus & plures alii. Unde sic operari contra opinionem propriam, non est operari contra suam conscientiam seu dictamen, quod

hic & nunc non liceat ita operari, sed potius est dictamen illud suum per aliud prudenter & præctice deponere.

Confessarius debet absolvere penitentem de cætero bene dispositum; qui tenet sententiam, verè probabilem, v.g. de restitutione, suæ sententiæ contrariam. Quia in eo casu penitens de cætero ritè dispositus jus habet ut juxta sententiam verè probabilem absolvatur, quæ prævalet sententiæ unius particularis confessarii.

Consultus potest dare consilium juxta sententiam verè probabilem suæ contrariam, & tenetur, dum agitur de obligatione restituendi illam indicare consultenti, quem potest remittere ad alios viros doctos & probos, quamvis se laxiores, in re tamen verè probabili. Quia simul verè potest existimare, forte alios de illa re melius judicare, quod facile potest à parte rei subesse.

Scrupulus est actualis aut habitualis apprehensio anxia peccati ex levibus fundamentis, ubi revera non subest. Consistit primariò in intellectu, secundariò, scilicet quo ad anxietatem, in voluntate.

Qui ex proprio, aut confessarii judicio, sufficienter scit se esse scrupulosum, prudenter agit contra scrupulum. Quia scrupulus non est Conscientia, sed ejus umbra ex falsa, vel imprudenti persuasione mentis nimis timida, nimis simplicis, aut nimis perturbata, quæ etiam in doctos & pios cadere possunt.

Scrupuli remedium præcipuum & efficacissimum est humiliter obedire Confessario, cui se ex sincero Deum non offendendi desiderio submitte, non potest errare, nec peccare.

De Conscientia scrupulosa plura deducuntur infra Tomo 2. Tract. 1. Princ. 2.

Timoratus, qui in mortalia externa nulla labitur, & interim angitur de internis cogitationibus, moribus, &c. securè potest, & ex prudentis Confessarii consilio, debet judicare, se iis non consensisse. Quia non est morale, ut qui ex amore Dei numquam labitur in externa ipsi libera, qualia sunt aspectus, tactus, alique actus impudici circa proprium, vel alienum corpus, quos sine ulla infamia in promptu habet, consentiat ille cogitationibus, aut moribus internis quæ multò minus afficiunt, & alliciunt.

CAPUT IV.

DE PECCATIS, Actuali, Omissionis, Commissionis, eorumque Malitia, Delectatione morosa, & Ignorantia Legis Naturæ.

DE his agitur in hujus Operis infra Tomo 2. Tract. 5. de Peccatis & Præceptis. Hic pauca principia ferè speculativa restant addenda.

Peccatum est exercitium libertatis positivum aut negativum contra legem Dei.

Aliud est commissionis, aliud omissionis; hoc Physicè potest esse sine omni actu, qui sit ejus causa vel occasio: Cum ad id sufficiat voluntatem non velle, quod potest & tenetur velle.

Talis omisso est voluntaria interpretativè, per eam quidem voluntas suspendit exercitium libertatis positivum, quod est proprietas actus humani, non tamen negativum & interpretativum, proprium puræ omissionis, quæ potest esse demeritoria, non meritoria. Quia meritum debet procedere ex motivo super-

rs de
kin

theologia

D. IV